

Володимир Ніколашин

студент ІСТН курсу спеціальність 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **І.М.Мушеник,**

канд. екон. наук, доцент кафедри математичних дисциплін,

інформатики і моделювання

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Наукове обґрунтування формування, розвитку та функціонування сучасних явищ та процесів є необхідною умовою їх теоретичного осмислення та ефективного практичного застосування. Складовою будь-якого наукового пізнання є проведення складної дослідницько-творчої роботи, що поєднує свідомі та несвідомі процеси. Відомий фізик Альберт Ейнштейн наголошував, що “немає чіткого логічного шляху до наукової істини, її необхідно відчувати на рівні інтуїтивного мислення”.

Водночас, за оцінками фахівців, на ринку є десятки тисяч інформаційних систем та комп'ютерних систем з різних напрямів застосування. З появою персональних комп'ютерів користувачами інформаційних систем стали не тільки підприємства, але й фізичні особи, незалежно від віку, освіти та статі, спеціалісти будь-якої професії, науковці, співробітники сфери торгівлі, мистецтва та інші. Водночас постійно здійснюється вдосконалення інформаційних систем, доробки цих програм під нові потреби людей для подальшого удосконалення забезпечення організаційних, технічних і комерційних умов.

Системний підхід до різних явищ і процесів дослідницької діяльності, збільшення обсягу інформації потребувало вирішення питання про систематизоване збереження інформації.

Термін “інформаційна система” широко використовується у законодавчих та підзаконних актах, що регулюють сферу інформаційних правовідносин, однак відсутній єдиний підхід до його визначення та розуміння. Так, у частині 1 статті 16

Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, вживається поняття “Державний реєстр України (єдина інформаційна система)”, однак не розкрито його поняття в цьому законодавчому акті.

Необхідно зазначити, що у процесі встановлення правового регулювання інформаційних систем у різні часи застосовувалися різні підходи до їх визначення. У значній кількості нормативно-правових актів акцентовано увагу на такій ознаці інформаційної системи, як “автоматизація”:

1) інформаційна система – це автоматизована система, комп’ютерна мережа, система зв’язку;

2) інформаційна система – це автоматизована система, комп’ютерна мережа або система зв’язку (пункт 5 частини 1 статті 2 Положення про технічний захист інформації в Україні);

3) інформаційна система – це автоматизована система, комп’ютерна мережа або система зв’язку (пункт 2 частини 1 статті 2 Положення про дозвільний порядок проведення робіт з технічного захисту інформації для власних потреб);

4) інформаційна (автоматизована) система – це організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів (пункт 8 частини 1 статті 1 Закону України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”).

Термін “інформаційна система” охоплює не лише технологічну, але і організаційну основу інформаційного ресурсу. Адже, наприклад, архів, згідно із статтею 1 Закону України “Про Національний архівний фонд та архівні установи” являє собою установу чи структурний підрозділ, що забезпечує облік і зберігання архівних документів, використання відомостей, що в них містяться. Але слід розуміти, що в цьому випадку організаційну та технологічну складові інформаційного ресурсу слід розглядати як взаємодоповнюючі елементи.

У законодавстві містяться також інші підходи до визначення поняття інформаційної системи: як кадастрову, геоінформаційну систему чи базу геопросторових даних (пункт 4 частини 2 статті 1 Порядку інформаційної взаємодії

між кадастрами та інформаційними системами); як організаційно впорядковану сукупність документів (масивів документів) та інформаційні технології, зокрема з використанням технічних засобів, що реалізують інформаційні процеси та призначені для зберігання, обробки, пошуку, розповсюдження, передавання та надання інформації (частина 5 пункту 2.1 Положення про електронні освітні ресурси); як комплекс, що містить обчислювальне і комунікаційне обслуговування, програмне забезпечення, лінгвістичні засади та інформаційні ресурси, а також системний персонал. Цей комплекс забезпечує підтримку динамічної інформаційної моделі деякої частини реального світу для забезпечення інформаційних потреб користувачів.

Оскільки інформаційні потреби задовольняються в результаті реалізації певних інформаційних процесів, вважатимемо, що основне функціональне призначення інформаційних систем – це забезпечення інформаційних процесів, зокрема створення, поширення, використання, збереження і знищення (утилізація) інформації. Такий підхід до визначення функціонального призначення інформаційних систем забезпечує інваріантність як до видів інформації й інформаційних ресурсів, так і до видів і типів інформаційних технологій, які використовуються для реалізації інформаційних процесів.

Інформаційна система, яку використовують науковці, має відмінності від інших, які функціонують у різних галузях діяльності: вона повинна бути регламентована законом чи підзаконним актом, тобто юридично регламентована; з метою запобігання незаконному використанню відомостей з цієї системи вона повинна бути захищена від стороннього втручання; обробка відомостей у такій системі повинна відповідати завданням наукової діяльності; в інформаційній системі у науковій сфері розміщують відомості про досліджувані об'єкти, банки даних, експериментальні дані, інформаційно-довідкові каталоги, алгоритми виконання завдань, інформаційні технології тощо.

Інформаційні системи, що створюються на базі ЕОМ, мають свої особливості і переваги: за допомогою ЕОМ в інформаційній системі можна зберігати більше інформації, ніж у системах ручного і механізованого типу; інформацію за

допомогою каналів зв'язку можна передавати іншим інформаційним системам, користувачам; інформацію можна зосереджувати в одному місці незалежно від місця її одержання.

Існування у вітчизняному законодавстві визначень деяких видів інформаційних систем та відсутність їх повної класифікації в науковій літературі дозволяє погодитися із наведеною класифікацією інформаційних систем за різноманітними критеріями: за характером організації пошуку; за режимом поширення та пошуку інформації; за характером функціональності; за масштабністю реалізації; за рівнем безпеки; за ступенем автоматизації; за характером обробки даних; за сферою застосування тощо.

Список використаних джерел

1. Баранов О. Понятійний апарат інформаційного права. *Правова інформатика*. 2007. № 3 [15]. С. 33–39.
2. Іванишин В. В. Стратегія розвитку сільського господарства через призму впровадження сучасних технологій. *Техніка АПК*. 2005. № 10-11. С. 6.
3. Кінаш І. А. Інформаційні технології в управлінні сучасним переробним підприємством в контексті ресурсоощадності. *Сучасні проблеми інноваційної діяльності в Україні: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 18-19 січня 2013 р.). Київ : ГО «Київський економічний науковий центр», 2013. С. 83-86.
4. Сазонець О. М. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю. : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури. 2014. 256 с.
5. Мушеник І.М. Закордонний досвід формування регіональних інноваційних систем (на прикладі Австрії). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*, 2017. Випуск 5. С 72-77.
1. Ясінецька І.А., Мушеник І.М. Інформаційні системи і технології в управлінні діяльністю підприємства. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2020. №1.С 66-67.